

Levenskunst

Waarom beschrijven we organisaties en allerlei andere zaken eigenlijk in schema's? Ik probeer dat natuurlijk ook. Een mooi organigram maken of een stroomschema in elkaar puzzelen. Maar als ik heel eerlijk ben klopt het niet. Natuurlijk geeft het inzicht in bij voorbeeld de structuur van iets, maar het geeft niet de essentie van een bedrijf weer. Net zomin als een stamboom de dynamiek van een familie onthult. En dat is jammer. Want zou het niet mooi zijn als we het wezen van iets beter zouden kunnen duiden? Van een organisatie, van een idee, van een werkgroep, een evenement of een gebeurtenis. En zoals gezegd een schema leent zich daar niet voor. Een gedicht of een beeld misschien wel. Maar of ik daar nu mee aan kan komen bij organisaties?

Op de een of andere manier zijn we niet geneigd om het wezen van dingen te willen doorgronden. Waarom eigenlijk niet? Daar ben ik dit jaar iets meer over te weten gekomen. Ik mocht, in het kader van een opdracht, voor eventjes terug naar de schoolbanken. Een van de lessen die ik volgde was biologie. En het onderwerp was de definitie van leven, levenloos en van dood. Het hoofdstuk in het biologieboek doornemend leek mij dat in eerste instantie een gemakkelijke opgave. Als het ademt en nog zo wat dan leeft het en anders is het levenloos, tenzij het ooit geleefd heeft, dan is het dood.

Daar is uit te komen zou je zeggen. En de eerste oefeningen waren inderdaad eenvoudig. Iedereen was het erover eens dat een boom leeft. En een poes ook. Moeilijker werd het toen de vraag kwam of water leeft. En of de sterren en de aarde leven. Daar ontstonden levendige discussies over. Niet dat het boek daar enige ruimte voor liet. Want volgens de criteria was het antwoord duidelijk: al die zaken zijn levenloos. Maar zo beleefden een deel van de leerlingen en ik het niet. Voor mij zijn de sterren en de aarde en nog veel meer dingen levend. Allemaal zaken die dat volgens het studieboek niet zijn. Dus ging ik op zoek naar medestanders:

De winter
maakt je
wereldwazig

April – windstille mist
Neemt maar geen beslissing

Dirk Kroon in: het geluid van de lente

Maar de lente
verleidt
met al haar
jonge, valse
beloften
Bloeit te veel
Wil te veel
Leeft te veel

Maaïke Klaster in: het geluid van de lente

Als je deze dichters mag geloven dan leven april en de lente. Die laatste zelfs te veel. Stel nu eens dat het waar is. Dat de lente leeft en sterren leven en gebeurtenissen, ideeën en andere dingen. Daarmee geef je allerlei zaken een stem, een kans om invloed op je uit te oefenen, om met je mee te denken, om je in de war te maken of juist weer op het spoor te zetten.

Nog een uitstapje: Josephine maakte dit jaar opnieuw de foto's voor deel 2 van het boekje. Voor mij roept zij het danseresje tot leven. Voor haar is het anders. Het poppetje heeft een eigen wil, een eigen dynamiek en in interactie met de fotografe ontstaan de beelden. Via de foto's ontvouwt zich haar levensverhaal.

En dat is nu precies waar het om gaat. Als je een organisatie, een idee, een gebeurtenis als levenloos beschouwd (wat je volgens de boeken zou moeten doen) dan voldoet een schema hoogstwaarschijnlijk prima. Maar als je daarentegen al die zaken als levend beschouwd, als fenomenen die je kunnen beïnvloeden, waar je mee in gesprek kunt dan wordt het veel moeilijker om hun wezen te bepalen. Volgens de definitie levenloze objecten blijken dan opeens beweeglijk, veranderlijk, misschien zelfs beziel. Je kunt ze alleen maar begrijpen in samenhang met hun omgeving. Je er door laten beïnvloeden en jouw invloed laten gelden. Zoals Josephine met de danseres samen het beeld laat ontstaan. Zoals organisaties samen met klanten en medewerkers betekenis geven.

Gelukkig zit ik niet meer op school. Dus neem ik nu het besluit, ik trek me niets meer van definities aan. Dus als ik vind dat iets leeft dan leeft het. De kijker bepaalt is mijn pleidooi. Daar wordt de wereld leuker van en vooral ook heel veel levendiger.

Godelieve Spaas, 2005